

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ αρ. ΦΥ/01/2018

Έλεγχος Φαρμακευτικών Υπηρεσιών

**ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΟΝΤΟΤΗΤΑ:
ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ**

14 Μαΐου 2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

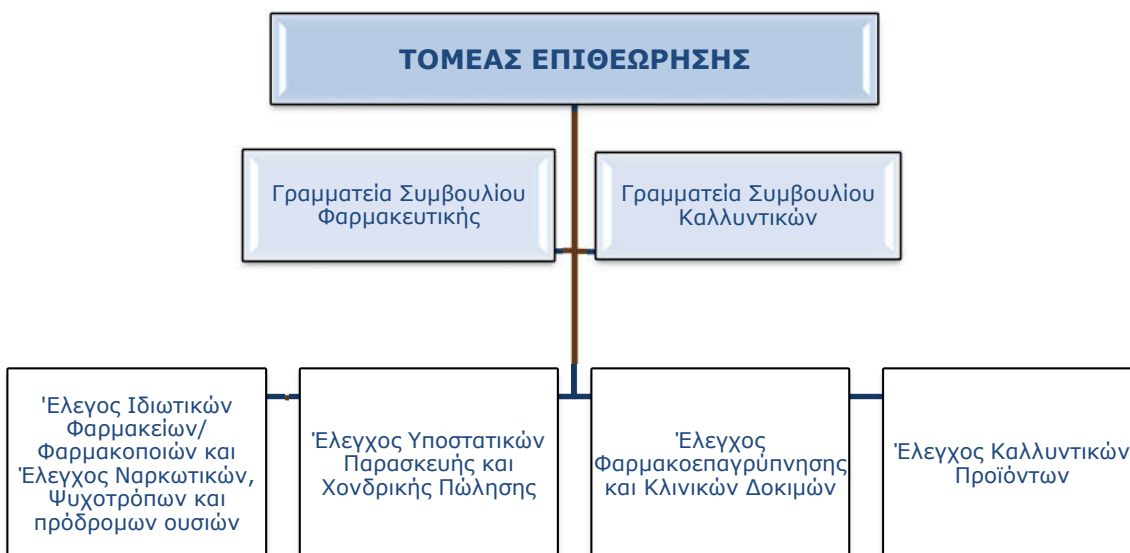
Σύνοψη.....	1
A. Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία.....	3
B. Ευρήματα.....	4
3.1 Δαπάνες αγοράς φαρμάκων.....	4
3.2 Τιμολογιακή πολιτική φαρμάκων που κυκλοφορούν στον ιδιωτικό τομέα.....	4
3.3 Ενοίκια.....	5
3.4 Καθυστέρηση στην έκδοση αδειών φαρμακευτικών προϊόντων.....	5
3.5. Επέκταση και εγκατάσταση της λειτουργίας των συστημάτων Διαχείρισης Αποθεμάτων (SAP) και Διαχείρισης και Τιμολόγησης Συνταγών (PPIS/Medico).....	6
3.6 Φάρμακα για τα οποία η ημερομηνία λήξης έχει παρέλθει.....	6
3.7 Επιθεώρηση ιδιωτικών φαρμακείων.....	6
3.8 Απόσυρση φαρμάκων – Διαχείριση αποβλήτων.....	7
3.9 Μεταστέγαση των Κεντρικών Γραφείων των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών στην Πολυκατοικία «Δορυφόρος» στη Λεωφόρο Λάρνακας Αρ. 7-9 στην Αγλαντζιά.....	8

Σύνοψη.

Αποστολή των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας είναι η διασφάλιση του δικαιώματος των κυπρίων πολιτών και των επισκεπτών της Κύπρου στην πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας ασφαλή και αποτελεσματικά φαρμακευτικά και καλλυντικά προϊόντα.

Για τη διεκπεραίωση του έργου της και τη ρύθμιση των δραστηριοτήτων της, η Διεύθυνση των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών συγκροτείται από επτά τομείς, ως ακολούθως:

- 1. Τομέας Προμηθειών**, με ευθύνη την προμήθεια, παραλαβή και διανομή φαρμακευτικών προϊόντων για κάλυψη αναγκών των Κρατικών νοσηλευτηρίων. Σημειώνεται ότι από 1.1.2017 η διαχείριση του Τομέα Προμηθειών έχει μεταφερθεί στη Διοίκηση του Υπουργείου Υγείας.
- 2. Τομέας Φαρμακορρύθμισης**, με ευθύνη την εφαρμογή του περί Φαρμάκων Ανθρώπινης Χρήσης (Έλεγχος Ποιότητας, Προμήθειας και Τιμών) Νόμου καθώς και τους Κανονισμούς που θεσπίστηκαν με βάση αυτόν, και ρυθμίζουν την κυκλοφορία των φαρμακευτικών προϊόντων που εισάγονται ή που παρασκευάζονται επιτόπια στην Κύπρο. Οι κύριες δραστηριότητες του Τομέα επικεντρώνονται κυρίως στην αξιολόγηση και εγγραφή φαρμακευτικών προϊόντων.
- 3. Τομέας Καθορισμού Τιμών των Φαρμάκων**, με ευθύνη την εφαρμογή της νομοθεσίας που ρυθμίζει τις τιμές των φαρμακευτικών προϊόντων που εισάγονται ή παρασκευάζονται επιτόπια στην Κύπρο. Ο Υπουργός Υγείας, σύμφωνα με τον σχετικό νόμο, καθορίζει, μειώνει ή αυξάνει τις χονδρικές και λιανικές τιμές πώλησης φαρμακευτικών προϊόντων και οι κύριες δραστηριότητες του Τομέα επικεντρώνονται στην αξιολόγηση των αιτήσεων για καθορισμό/αύξηση/μείωση τιμής φαρμακευτικών προϊόντων, εφαρμόζοντας τις αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου και την εγκεκριμένη τιμολογιακή πολιτική.
- 4. Τομέας Επιθεώρησης**, με ευθύνη τη διενέργεια επιθεωρήσεων ως αναφέρεται στο πιο κάτω Οργανόγραμμα:

5. **Τομέας Κλινικής Φαρμακευτικής**, με ευθύνη τη διαχείριση του συνόλου των αιτημάτων που υποβάλλονται στις Φαρμακευτικές Υπηρεσίες αναφορικά με τη χορήγηση φαρμακευτικής αγωγής σε δικαιούχους, δωρεάν ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, ασθενείς από τα Κρατικά Νοσηλευτήρια. Παρέχει επίσης τη γραμματειακή υποστήριξη της Επιτροπής Φαρμάκων, της Επιτροπής Ονομαστικών Αιτημάτων, της Επιτροπής Επειγόντων Περιστατικών, των Υποεπιτροπών Ειδικών και των Ad-hoc Επιτροπών. Επιπρόσθετα οι λειτουργοί του Τομέα συμμετέχουν στις διορισμένες Υποεπιτροπές Ειδικών και στις ad-hoc Επιτροπές της Επιτροπής Φαρμάκων καθώς και στις Υποεπιτροπές Ειδικών της Επιτροπής Ονομαστικών Αιτημάτων.
6. **Τομέας Εναρμόνιση της Νομοθεσίας και Διεθνών Σχέσεων**, με ευθύνη τον συντονισμό των προσπάθειών που καταβάλλονται για την εναρμόνιση των νομοθεσιών με το κοινοτικό κεκτημένο για την εφαρμογή των οποίων είναι υπεύθυνες οι Φαρμακευτικές Υπηρεσίες.
7. **Τομέας Μηχανογράφησης**, στελεχωμένος με δυο φαρμακοποιούς και ένα λειτουργό πληροφορικής της Μονάδας Πληροφορικής του Υπουργείου Υγείας με ευθύνη την ορθή ανάπτυξη και υποστήριξη των τριών βασικών μηχανογραφικών συστημάτων που λειτουργούν στις Φαρμακευτικές Υπηρεσίες:
 - Σύστημα Τήρησης Αποθήκης Φαρμάκων (SAP)
 - Σύστημα Διαχείρισης και Τιμολόγησης Συνταγών (SAP και PPIS)
 - Σύστημα Εγγραφής και Τιμολόγησης Φαρμάκων (Cypdis)

Παράλληλα κάτω από τη Διεύθυνση των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών υπάγεται η λειτουργία και ο έλεγχος των 43 κρατικών φαρμακείων (Νοσοκομείων και Κέντρων Υγείας), της άσηπτης μονάδας παρασκευής διαλυμάτων ολικής παρεντερικής διατροφής και ανασύστασης κυτταροστατικών φαρμάκων, η οποία στεγάζεται στο Νοσοκομείο Αρχ. Μακαρίου III καθώς και της άσηπτης μονάδας παρασκευής διαλυμάτων δεσφεριοξαμίνης η οποία στεγάζεται στο Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού.

Στα πλαίσια των προνοιών του άρθρου 116 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, η Ελεγκτική Υπηρεσία διεξήγαγε έλεγχο στις Φαρμακευτικές Υπηρεσίες για το έτος που έληξε στις 31.12.2016 εκτός όπου στο κείμενο αναφέρεται διαφορετικά. Τα σημαντικότερα ευρήματα του ελέγχου, αφορούν:

- Δαπάνες αγοράς φαρμάκων.
- Τιμολογιακή πολιτική φαρμάκων που κυκλοφορούν στον ιδιωτικό τομέα.
- Ενοίκιαση κτηρίου Φαρμακευτικών Αποθηκών από εταιρεία στην οποία έχει παραχωρηθεί από το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού βιομηχανικό τεμάχιο, με πολλαπλάσιο ενοίκιο.
- Καυστέρηση στην έκδοση αδειών φαρμακευτικών προϊόντων.
- Μη ολοκλήρωση της λειτουργίας των συστημάτων Διαχείρισης Αποθεμάτων (SAP) και Διαχείρισης και Τιμολόγησης Συνταγών (PPIS/Medico).
- Φάρμακα των οποίων η ημερομηνία λήξης έχει παρέλθει.
- Επιθεώρηση ιδιωτικών φαρμακείων - πρόσβαση στα φαρμακεία για άτομα με αναπηρίες.
- Ανυπαρξία συστήματος αποκομιδής αχρησιμοποίητων φαρμάκων και φαρμάκων των οποίων έχει παρέλθει η ημερομηνία λήξης τους.
- Προβληματική διαδικασία μεταστέγασης των Κεντρικών Γραφείων των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών στην Πολυκατοικία «Δορυφόρος».

Προς ενημέρωση αναφέρεται ότι έχει εκδοθεί και δημοσιευτεί ειδική έκθεση αναφορικά με την έλλειψη ανταγωνισμού στους διαγωνισμούς προμήθειας φαρμάκων και το σύστημα τιμολόγησης φαρμακευτικών προϊόντων που ισχύει στην Κύπρο και σύγκριση/αξιολόγηση των τιμών που προκύπτουν με τις αντίστοιχες τιμές άλλων Ευρωπαϊκών Χωρών, τον Απρίλιο 2017 με αρ. ΥΥ/01/2017.

A. Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία.

1. Σκοπός του ελέγχου.

Σύμφωνα με το άρθρο 116 του Συντάγματος, ο Γενικός Ελεγκτής ελέγχει εν ονόματι της Δημοκρατίας όλες τις εισπράξεις και πληρωμές και όλους τους λογαριασμούς χρηματικών διαθεσίμων και άλλου ενεργητικού ή άλλων υποχρεώσεων που αναλαμβάνει η Δημοκρατία ή που δημιουργούνται για λογαριασμό της.

Για τον σκοπό αυτό, η Ελεγκτική Υπηρεσία προχωρεί σε ετήσιους οικονομικούς και ελέγχους συμμόρφωσης όλων των Τμημάτων της Δημόσιας Υπηρεσίας.

2. Μεθοδολογία.

2.1 Σύμφωνα με το άρθρο 81(2) του περί Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο στη βάση διεθνών αναγνωρισμένων προτύπων ελέγχου που ο ίδιος αποφασίζει.

Όπως ρητά αναφέρεται στις Ελεγκτικές Οδηγίες που έχουν εκδοθεί από τον Γενικό Ελεγκτή, οι έλεγχοι της Ελεγκτικής Υπηρεσίας διεξάγονται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISAs) που εκδίδονται από τη Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC) και τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ISSAIs) που εκδίδει ο Οργανισμός Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI), ο οποίος είναι ένας αυτόνομος, ανεξάρτητος, μη-πολιτικοποιημένος Οργανισμός, με ειδικό συμβουλευτικό καθεστώς προς το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

2.2 Τα ISSAIs διαχωρίζουν τους ελέγχους που διενεργούνται από τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα σε τρεις κατηγορίες, τους οικονομικούς ελέγχους (“financial audit”), τους ελέγχους συμμόρφωσης (“compliance audit”) και τους διαχειριστικούς ελέγχους (“performance audit”). Για τους ελέγχους αυτούς υπάρχει αριθμός ελεγκτικών προτύπων που είναι κοινά και αριθμός ελεγκτικών προτύπων που αφορούν ειδικά στην κάθε κατηγορία ελέγχου.

Η διενέργεια του παρόντος ελέγχου διέπεται κυρίως από τις διατάξεις των πιο κάτω Προτύπων:

- ISSAI 100 - Θεμελιώδεις Αρχές Ελέγχου για τον Δημόσιο Τομέα.
- ISSAI 200 - Θεμελιώδεις Αρχές Οικονομικού Ελέγχου.
- ISSAI 400 - Θεμελιώδεις Αρχές Ελέγχου συμμόρφωσης.

2.3 Η λήψη των απαραίτητων για τον έλεγχο στοιχείων έγινε στη βάση των προνοιών του περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου Ν113(Ι)2002, ο οποίος παρέχει σαφείς εξουσίες στον Γενικό Ελεγκτή να ζητά στοιχεία σε οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής μορφής, επεξηγήσεις και πληροφορίες, γραπτές ή προφορικές, που κατά την κρίση του μπορούν να τον υποβοηθήσουν στην εκτέλεση του έργου του.

Ομάδα Ελέγχου. Την ομάδα ελέγχου αποτέλεσαν οι:

Τομάζος Γεωργίου – Διευθυντής Ελέγχου

Στάλω Αριστείδου – Αν. Διευθυντής Τεχνικού Ελέγχου

Παντελίτσα Πασχάλη - Ανώτερος Λειτουργός Ελέγχου

Παναγιώτης Λαμπρίδης – Ανώτερος Λειτουργός Τεχνικού Ελέγχου

Ευανθία Λουκά - Λειτουργός Ελέγχου Α΄

Δανάη Λουκαΐδου - Λειτουργός Ελέγχου Α΄

B. Ευρήματα

Από τον έλεγχο των λογαριασμών των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών, έχουν προκύψει τα ακόλουθα θέματα.

3.1 Δαπάνες αγοράς φαρμάκων.

Οι δαπάνες για την αγορά φαρμάκων το 2016 ανήλθαν σε €96,5εκ., σε σύγκριση με €92,4 εκ. το 2015. Σημειώνεται ότι από 1.1.2017, οι πιστώσεις μεταφέρθηκαν κάτω από τον Προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας-Διοίκησης.

Σύμφωνα με στοιχεία που τηρούνται στο μηχανογραφημένο σύστημα των Κεντρικών Αποθηκών, οι συνολικές αγορές εντός του 2016 ανήλθαν σε €100,3 εκ., σε σχέση με €92,6 εκ. κατά το 2015 και 20 από τους 93 συνολικά προμηθευτές του Τμήματος προμήθευσαν φάρμακα αξίας €78,6 εκ. (€78,4% των συνολικών αγορών). Ποσό ύψους €37,5 εκ. ή 37,4% των συνολικών αγορών για το 2016, αφορά σε 25 από τα περίπου 1600 είδη φαρμάκων που αγοράστηκαν, τα πλείστα από τα οποία εξασφαλίστηκαν υπό μονοπωλιακό καθεστώς, γεγονός το οποίο οδηγεί σε ψηλό κόστος αγοράς. Σημειώνεται ότι πέραν της πιο πάνω δαπάνης, αγορές φαρμάκων ύψους €3,0 εκ. έγιναν και από το Υπουργείο Υγείας.

Η Αν. Διευθύντρια Φαρμακευτικών Υπηρεσιών μας ανέφερε ότι αναπόφευκτα έχουν εξασφαλιστεί φάρμακα υπό μονοπωλιακό καθεστώς διότι αφορούν κατά κύριο λόγο σε πρωτότυπα φάρμακα (καινοτόμα φάρμακα) τα οποία προστατεύονται από Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας και μοναδικά αδειοδοτημένα φάρμακα στη Δημοκρατία.

3.2 Τιμολογιακή πολιτική φαρμάκων που κυκλοφορούν στον ιδιωτικό τομέα.

Η τιμολογιακή πολιτική που τέθηκε σε ισχύ τον Ιούνιο 2015 προνοούσε, μεταξύ άλλων, όπως για τον τελικό καθορισμό της ανώτατης χονδρικής τιμής, αφαιρείται από τα συνταγογραφούμενα φαρμακευτικά προϊόντα των οποίων η ανώτατη χονδρική τιμή καθορίζεται ως μεγαλύτερη των €10, ποσοστό 8,5% από την καθοριζόμενη σύμφωνα με τις διατάξεις της γνωστοποίησης, ανώτατη χονδρική τιμή.

Κατά το 2016, μετά από απόφαση του Υπουργού Υγείας, εκδόθηκε νέα γνωστοποίηση σχετικά με την ακολουθούμενη τιμολογιακή πολιτική σύμφωνα με την οποία καταργείται το μέτρο της αφαίρεσης του ποσοστού 8,5% από τις χονδρικές τιμές (Κ.Δ.Π 357/2016). Παράλληλα εκδόθηκε διάταγμα καθήλωσης των τιμών του εν ισχύ τιμοκαταλόγου φαρμακευτικών προϊόντων, στα υφιστάμενα επίπεδα (Κ.Δ.Π 356/2016).

Όπως έχουμε πληροφορηθεί, έχει ολοκληρωθεί η αξιολόγηση της εφαρμοζόμενης τιμολογιακής πολιτικής από τον Τομέα Καθορισμού Φαρμάκων, ενώ αναμένεται να προωθηθεί στους εμπλεκόμενους φορείς (Επιτροπή Ελέγχου Τιμών Φαρμάκων και Υπουργό Υγείας) για εξέταση και λήψη μέτρων αναφορικά με τη νέα τιμολογιακή πολιτική.

Η Αν. Διευθύντρια Φαρμακευτικών Υπηρεσιών μας ενημέρωσε ότι η αξιολόγηση της τιμολογιακής πολιτικής ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο 2017 και αφού παρουσιάστηκε στην Επιτροπή Ελέγχου Τιμών Φαρμάκων τον Ιούλιο και Αύγουστο 2017, υποβλήθηκαν εισηγήσεις προς τον Υπουργό Υγείας.

Όπως πληροφορηθήκαμε πρόσφατα, τον Δεκέμβριο 2017, μετά από απόφαση του Υπουργού Υγείας, εκδόθηκε νέα γνωστοποίηση σχετικά με την ακολουθούμενη τιμολογιακή πολιτική και τα κριτήρια τιμολόγησης (Κ.Δ.Π 454/2017) αντικαθιστώντας την προηγούμενη, η οποία καθορίζει ως ημερομηνία ισχύος του επικαιροποιημένου τιμοκαταλόγου, ο οποίος θα ετοιμαστεί με βάση τα νέα κριτήρια τιμολόγησης, την 1^η Απριλίου 2018.

Σχετική με το θέμα είναι η Ειδική Έκθεση την οποία έκδωσε η Υπηρεσία μας στις 7.4.2017 με τίτλο «Έλλειψη ανταγωνισμού στους διαγωνισμούς προμήθειας φαρμάκων».

3.3 Ενοίκια.

(α) Όπως έχει αναφερθεί σε προηγούμενες εκθέσεις μας, ο χώρος στον οποίο στεγάζονται οι Φαρμακευτικές Αποθήκες, για τον οποίο καταβάλλεται ετήσιο ενοίκιο ύψους €135.000, βρίσκεται σε βιομηχανικό τεμάχιο, το οποίο παραχωρήθηκε από το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού το 1979, με μίσθωση, σε συγκεκριμένη εταιρεία για 33 χρόνια και ανανεώθηκε για άλλα 33 χρόνια (μέχρι 30.4.2045) με ετήσιο ενοίκιο ύψους €6.660. Για τον όλο χειρισμό του θέματος από πλευράς του κράτους, την υπενοικίαση δηλαδή βιομηχανικού τεμαχίου για στέγαση κρατικών υπηρεσιών με πολλαπλάσιο ενοίκιο (€135.000 το χρόνο), στάλθηκε από την Υπηρεσία μας επιστολή προς τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού και τη Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Υγείας με ημερομηνία 29.9.2016. Σύμφωνα με πληροφόρηση από το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, δεν έχει ληφθεί ακόμα απάντηση στη γνωμάτευση που ζήτησε το Υπουργείο από τη Νομική Υπηρεσία κατά πόσο υπάρχει νόμιμος τρόπος ανάκτησης του τεμαχίου από το Κράτος ή σε περίπτωση που δεν είναι κατορθωτό, αναπροσαρμογή του ενοικίου που καταβάλλει η συγκεκριμένη εταιρεία.

(β) Παρατηρήθηκε ότι το συμβόλαιο ενοικίασης των αποθηκών των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών έληξε στις 31.12.2012, χωρίς ωστόσο την υπογραφή νέου συμβολαίου. Ο Κεντρικός Φορέας Στέγασης Κρατικών Υπηρεσιών, (ΚΦΣΚΥ), στον οποίο το Τμήμα αποτάθηκε τον Δεκέμβριο 2015, παραχώρησε αρχικά έγκριση για ανανέωση του ενοικιαστηρίου συμβολαίου για περίοδο πέντε ετών, δηλαδή μέχρι τις 30.6.2020 με δυνατότητα παράτασης για άλλες δύο περιόδους των δύο ετών, με δεδομένο ότι ο αποθηκευτικός χώρος διαθέτει όλες τις κατά νόμο απαιτούμενες άδειες. Ωστόσο, επανήλθε με νέα επιστολή και σημείωσε ότι, λόγω του ότι το κτήριο στο οποίο στεγάζεται ο αποθηκευτικός χώρος έχει ανεγερθεί σε κρατική γη (στη βιομηχανική περιοχή Στροβόλου), πληροφόρηση την οποία δεν γνώριζε κατά την αρχική εξέταση του αιτήματος, ζήτησε την προσκόμιση πρόσθετων στοιχείων.

Μέχρι την ολοκλήρωση του ελέγχου δεν υπήρχε καμία νέα ενημέρωση ή εξέλιξη για το θέμα, ενώ από 1.1.2017, η διαχείριση των αποθηκευτικών χώρων έχει μεταφερθεί στο Υπουργείο Υγείας, το οποίο συνεχίζει να καταβάλλει ενοίκιο ύψους €135.000 ετησίως.

Η Αν. Διευθύντρια Φαρμακευτικών Υπηρεσιών μας ανέφερε ότι, η άδεια τελικής έγκρισης και χρήσης του υποστατικού δεν έχει εκδοθεί μέχρι σήμερα.

3.4 Καθυστέρηση στην έκδοση αδειών φαρμακευτικών προϊόντων.

Σύμφωνα με το άρθρο 13 των περί Φαρμάκων Ανθρώπινης Χρήσης (Έλεγχος Ποιότητας, Προμήθειας και Τιμών) Νόμων του 2001 έως 2014, το Συμβούλιο Φαρμάκων προβαίνει το ταχύτερο στην εξέταση κάθε αίτησης για την έκδοση άδειας κυκλοφορίας φαρμακευτικού προϊόντος, ενώ η διαδικασία για την έκδοση της άδειας ολοκληρώνεται όχι αργότερα από 210 μέρες από την υποβολή έγκυρης αίτησης που συνοδεύεται από όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά.

Η Υπηρεσία μας παρατήρησε ότι παρουσιάζεται σημαντική καθυστέρηση στην εξέταση των αιτήσεων που υποβάλλονται για εγγραφές καινούργιων φαρμάκων και στην έκδοση των σχετικών αδειών κυκλοφορίας από το Συμβούλιο Φαρμάκων.

Σύσταση. Εισηγηθήκαμε όπως ληφθούν μέτρα έτσι ώστε η έκδοση σχετικών αδειών κυκλοφορίας από το Συμβούλιο Φαρμάκων και η εγγραφή φαρμακευτικών προϊόντων να γίνεται εντός του καθορισμένου χρονικού πλαισίου.

Η Αν. Διευθύντρια Φαρμακευτικών Υπηρεσιών μας ανέφερε ότι κύριος λόγος για τον οποίο παρατηρούνται καθυστερήσεις, είναι η μη πληρότητα των στοιχείων που κατατίθενται από τους αιτητές, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα μεγαλύτερο χρόνο αξιολόγησης και

καθυστέρηση στην ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης με την ανταλλαγή πέραν της μιας αλληλογραφίας με τις εταιρείες. Μας ανέφερε επίσης ότι, ο Τομέας Φαρμακορρύθμισης καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να αξιολογούνται οι αιτήσεις για έκδοση άδειας κυκλοφορίας εντός των χρονοδιαγραμμάτων, ωστόσο σημειώνεται το διαχρονικό πρόβλημα υποστελέχωσης των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών σε αντίθεση με τις ολοένα αυξανόμενες ευθύνες που έχει.

3.5. Επέκταση και εγκατάσταση της λειτουργίας των συστημάτων Διαχείρισης Αποθεμάτων (SAP) και Διαχείρισης και Τιμολόγησης Συνταγών (PPIS/Medico).

Η εγκατάσταση του συστήματος Διαχείρισης Αποθεμάτων (SAP) έχει ολοκληρωθεί, ωστόσο εκκρεμεί για χρόνια η εγκατάσταση του συστήματος Διαχείρισης και Τιμολόγησης Συνταγών (PPIS/Medico) στα φαρμακεία του Παλαιού Νοσοκομείου Λευκωσίας, Παλαιού Νοσοκομείου Λεμεσού, Νέου Νοσοκομείου Λεμεσού, Παλαιού Νοσοκομείου Λάρνακας, Νέου Νοσοκομείου Λάρνακας, και του Νοσοκομείου Πάφου καθώς και στο Κέντρο Υγείας Γερίου με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η παρακολούθηση της κατανάλωσης των φαρμάκων, η οποία αποτελεί το 41,7% της συνολικής κατανάλωσης και του ύψους των αποθεμάτων στα εν λόγω φαρμακεία. Το σύστημα PPIS αποκτήθηκε με σκοπό την εφαρμογή του εκεί όπου δεν υπάρχει Ενιαίο Πληροφοριακό Σύστημα Υγείας (ΟΠΣΥ).

Η Αν. Διευθύντρια Φαρμακευτικών Υπηρεσιών μας ενημέρωσε ότι ο κύριος λόγος που εκκρεμεί η εγκατάσταση του PPIS είναι η έλλειψη ενοποιημένης ηλεκτρονικής διασύνδεσης με τη βάση δεδομένων του αρχείου πληθυσμού, απαραίτητη προϋπόθεση για την εγγραφή ενός ασθενή. Μας ανέφερε επίσης ότι, οι Φαρμακευτικές Υπηρεσίες έχουν θέσει επανειλημμένα υπόψη της μονάδας Πληροφορικής του Υπουργείου Υγείας την προώθηση του θέματος, ωστόσο η Μονάδα δεν έχει προχωρήσει σε οποιεσδήποτε ενέργειες επειδή η εφαρμογή του νέου Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Υγείας (ΟΠΣΥ), το οποίο θα αντικαταστήσει το PPIS, αναμένεται εντός του 2019.

3.6 Φάρμακα για τα οποία η ημερομηνία λήξης έχει παρέλθει.

Παρατηρήθηκε ότι, σύμφωνα με στοιχεία που τηρούνται στο μηχανογραφικό σύστημα των κεντρικών αποθηκών (SAP), φάρμακα των οποίων η ημερομηνία λήξης έχει παρέλθει και, ως εκ τούτου, δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν, παραμένουν στην αποθήκη. Το κόστος των εν λόγω φαρμάκων ανέρχεται σε €377.000 περίπου. Όπως διαπιστώθηκε, για κάποια από αυτά έχουν ήδη εξασφαλιστεί οι σχετικές εγκρίσεις καταστροφής τους ενώ για άλλα δεν έχουν ακόμα προωθηθεί οι ενδεδειγμένες ενέργειες.

Σύσταση: Θα πρέπει να παρακολουθείται σε συστηματική βάση η ημερομηνία λήξης των αποθεμάτων έτσι ώστε να γίνεται σωστή χρήση των φαρμάκων και να μη γίνονται σπατάλες.

Η Αν. Διευθύντρια Φαρμακευτικών Υπηρεσιών μας ανέφερε ότι τα προϊόντα με τη μεγαλύτερη αξία περιλαμβάνουν εμβόλια γρίπης, τα οποία αγοράζονται σε ποσότητες για την κάλυψη μεγάλης μερίδας του πληθυσμού αλλά δεν υπάρχει το ανάλογο ενδιαφέρον από τον πληθυσμό και σε φαρμακευτικά προϊόντα για τις περιπτώσεις εκείνες που απαραίτητα πρέπει να διατηρείται απόθεμα ασφαλείας όπως παράγοντες πήξης αίματος, αντιδότες και άλλα.

3.7 Επιθεώρηση ιδιωτικών φαρμακείων.

Η Παγκύπρια Οργάνωση Αποκατάστασης Αναπήρων με επιστολή της προς τον Έφορο Συμβουλίου Φαρμακευτικής στις 16.10.2015, κατήγγειλε την αυπαρξία κατάλληλων προσβάσεων στα φαρμακεία για άτομα με αναπηρίες, γεγονός το οποίο αποτελεί παραβίαση της Διεθνούς Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες που επικυρώθηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία το 2011 και ζήτησε όπως γίνουν άμεσα οι απαιτούμενες αλλαγές έτσι ώστε τα φαρμακεία να είναι προσβάσιμα για τα άτομα με αναπηρίες.

Ζητήσαμε πληροφόρηση για τις ενέργειες του Τμήματος για επίλυση του προβλήματος αυτού.

Η Αν. Διευθύντρια Φαρμακευτικών Υπηρεσιών μας ανέφερε ότι οι Φαρμακευτικές Υπηρεσίες με εγκύκλιό τους ημερομηνίας 25.1.2016, ενημέρωσαν όλα τα υφιστάμενα ιδιωτικά φαρμακεία για τις πρόνοιες του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου (Κεφ. 96) και ζήτησαν να προβούν, όπου είναι εφικτό, στις κατάλληλες ενέργειες για την εύκολη πρόσβαση των ατόμων με αναπηρίες. Μας ανέφερε επίσης ότι, στις προδιαγραφές για τη λειτουργία νέου φαρμακείου, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση η διασφάλιση άνετης και ασφαλούς διακίνησης ανάπηρων προσώπων.

3.8 Απόσυρση φαρμάκων – Διαχείριση αποβλήτων.

Σύμφωνα με την Οδηγία 2004/27/ΕΚ για τα φάρμακα που ετοιμάζονται για ανθρώπινη χρήση, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι υπάρχουν τα κατάλληλα συστήματα αποκομιδής για αχρησιμοποίητα φάρμακα και φάρμακα των οποίων έχει παρέλθει η ημερομηνία λήξης.

Όπως αναφέρεται σε επιστολή ημερ. 7.6.2012, που στάλθηκε από τις Φαρμακευτικές Υπηρεσίες στον Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος, ετοιμάστηκε προσχέδιο Κανονισμών σχετικά με την αποκομιδή και καταστροφή αχρησιμοποίητων και ληγμένων φαρμακευτικών προϊόντων. Σύμφωνα με το προσχέδιο, απαγορεύεται η απόρριψη φαρμακευτικών προϊόντων και δραστικών πρώτων υλών που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή φαρμακευτικών προϊόντων στα σκύβαλα, τις αποχετεύσεις ή καθ' οιοδήποτε άλλο τρόπο στο περιβάλλον. Το κοινό επιστρέφει τα απορριπτά φαρμακευτικά προϊόντα που έχει στην κατοχή του, στα φαρμακεία ή σε άλλο παροχέα φαρμακευτικών προϊόντων και δραστικών πρώτων υλών.

Παρόλο που πραγματοποιήθηκαν πολλές συσκέψεις για ανταλλαγή απόψεων σχετικά με το θέμα αυτό μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων φορέων (Κυπριακών Φαρμακοβιομηχανιών, Συνδέσμου Φαρμακεμπόρων, Παγκυπρίου Φαρμακευτικού Συλλόγου, Φαρμακευτικών Υπηρεσιών, Κτηνιατρικών Υπηρεσιών, Υγειονομικών Υπηρεσιών κ.λπ.) αυτό εξακολουθεί να βρίσκεται σε εκκρεμότητα.

Η ανυπαρξία συστήματος αποκομιδής των αποβλήτων σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταξύ των οποίων και η Κύπρος, διαφάνηκε και από έρευνα που διεξήγαγε ο μη κερδοσκοπικός συνασπισμός HCWH (Health Care Without Harm Europe). Βάσει των αποτελεσμάτων της έρευνας, ο HCWH προτείνει ως ιδανικό ένα σύστημα συλλογής εύκολο στη χρήση και στην πρόσβαση, χρηματοδοτημένο από τη φαρμακοβιομηχανία, δωρεάν για το κοινό, ικανό να ταξινομεί και να ανακυκλώνει τις συσκευασίες, να διασφαλίζει τη χημική απενεργοποίηση των απορριμμάτων, τη δημόσια υγεία και την ευαισθητοποίηση του κοινού. Συστήνει επίσης την πληροφόρηση του κοινού σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των φαρμακευτικών απορριμμάτων, την αποφυγή μόλυνσης του νερού, την ενθάρρυνση επιστροφής μη χρησιμοποιημένων φαρμάκων, τον εντοπισμό των σημείων συλλογής, τον διαχωρισμό και ανακύκλωση των άδειων συσκευασιών και φυλλαδίων οδηγιών, την εκπαίδευση φαρμακοποιών και άλλων αδειοδοτημένων πολιτών, για την ορθή ενημέρωση του κοινού.

Σύσταση: Εισηγηθήκαμε όπως γίνουν οι απαιτούμενες ενέργειες σε συνεργασία με το Τμήμα Περιβάλλοντος, για προώθηση και ψήφιση των Κανονισμών από τη Βουλή των Αντιπροσώπων το συντομότερο.

Η Αν. Διευθύντρια Φαρμακευτικών Υπηρεσιών μας ανέφερε ότι σε πρόσφατη επικοινωνία με τον Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος, οι Φαρμακευτικές Υπηρεσίες ενημερώθηκαν ότι θα πραγματοποιηθεί συνάντηση μεταξύ των δύο Υπηρεσιών αρχές Ιανουαρίου 2018 για προώθηση και ψήφιση των Κανονισμών.

3.9 Μεταστέγαση των Κεντρικών Γραφείων των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών στην Πολυκατοικία «Δορυφόρος» στη Λεωφόρο Λάρνακας Αρ. 7-9 στην Αγλαντζιά.

1. Κατά τη συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παρακολούθησης Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημόσιων Δαπανών που έγινε στις 2.11.2017, τέθηκε από τον Πρόεδρο του Κ.Σ. ΕΔΕΚ Βουλευτή κ. Μαρίνο Σιζόπουλο, το θέμα της διαδικασίας που ακολουθήθηκε για μεταστέγαση των Κεντρικών Γραφείων των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών (ΦΥ) στην πολυκατοικία «Δορυφόρος», η οποία βρίσκεται στη Λεωφόρο Λάρνακας Αρ. 7-9 στην Αγλαντζιά, καθώς και πιθανής σύγκρουσης συμφερόντων του Διευθυντή ΦΥ, λόγω αγοράς από τον ίδιο, καταστήματος στη συγκεκριμένη πολυκατοικία, από την εταιρεία από την οποία είχαν ενοικιαστεί τα γραφεία των ΦΥ και, ζητήθηκε από την Υπηρεσία μας να ερευνήσει το θέμα και να ενημερώσει σχετικά την Επιτροπή.

Κατόπιν διερεύνησης του θέματος από την Υπηρεσία μας διαπιστώθηκαν τα ακόλουθα:

2.(α) Στις 17.11.2000, η τότε Αν. Διευθύντρια ΦΥ με επιστολή της προς τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Υγείας (ΥΥ), τον πληροφόρησε, μεταξύ άλλων, ότι ο χώρος στον οποίον στεγαζόταν τότε το προσωπικό των Κεντρικών Γραφείων των ΦΥ, που αριθμούσε 24 άτομα (1^{ος} όροφος του κτηρίου του ΥΥ, εμβαδού 500τ.μ.), ήταν ανεπαρκής για τη στέγαση και του επιπρόσθετου προσωπικού, που θα προέκυπτε από την επικείμενη αύξηση του από 24 άτομα σε 50 περίπου άτομα, όπως επίσης ανεπαρκείς ήταν και οι διαθέσιμοι αποθηκευτικοί χώροι. Όπως ανέφερε περαιτέρω στην πιο πάνω επιστολή της η Αν. Διευθύντρια ΦΥ, η αύξηση του προσωπικού οφειλόταν στην εναρμόνιση των ΦΥ με το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο με την εφαρμογή της σχετικής Νομοθεσίας, στην ανάγκη για ενίσχυση του Τομέα Επιθεώρησης Φαρμακείων, καθώς και στη μετακίνηση του προσωπικού που ασχολείτο με την προκήρυξη και αξιολόγηση προσφορών για την προμήθεια φαρμάκων, από τον χώρο των Φαρμακευτικών Αποθηκών στον χώρο των Κεντρικών Γραφείων των ΦΥ, όπου στεγαζόταν ο Τομέας Προσφορών, για σκοπούς καλύτερου συντονισμού και οργάνωσης.

Ενόψει των πιο πάνω, με την εν λόγω επιστολή της η Αν. Διευθύντρια ΦΥ ενημέρωσε τον Γενικό Διευθυντή του ΥΥ ότι κλιμάκιο του ΥΥ είχε εντοπίσει κατάλληλο γραφειακό χώρο για τη μεταστέγαση των Κεντρικών Γραφείων των ΦΥ στην πολυκατοικία «Δορυφόρος», η οποία βρίσκεται, όπως ανέφερε στην επιστολή της, σε κοντινή απόσταση από το ΥΥ και, η οποία διέθετε για ενοικίαση ικανοποιητικούς γραφειακούς χώρους σε 2 από τους ορόφους της πολυκατοικίας, συνολικού εμβαδού 900τ.μ., καθώς και αποθηκευτικούς χώρους εμβαδού 100τ.μ..

Τέλος, με την πιο πάνω επιστολή της, η Αν. Διευθύντρια ΦΥ ζήτησε από τον Γενικό Διευθυντή του ΥΥ όπως προβεί στις δέουσες ενέργειες για την εξασφάλιση της σχετικής έγκρισης από το Υπουργείο Οικονομικών (ΥΟ) καθώς και από την Επαρχιακή Επιτροπή Καθορισμού Ενοικίων (ΕΕΚΕ) Λευκωσίας.

(β) Στις 20.11.2000, ο Γενικός Διευθυντής του ΥΥ με επιστολή του προς τον Γενικό Διευθυντή του ΥΟ, επανέλαβε τις θέσεις της Αν. Διευθύντριας των ΦΥ, όπως αυτές παρατέθηκαν στην πιο πάνω επιστολή της ημερ. 17.11.2000 και, ζήτησε την κατ' αρχή έγκριση του για ενοικίαση του εν λόγω γραφειακού και αποθηκευτικού χώρου, έτσι ώστε να προωθήσει το θέμα στην ΕΕΚΕ για εξέταση.

(γ) Στις 11.12.2000, ο (τότε και νυν) Διευθυντής ΦΥ, με επιστολή του προς τον Έπαρχο Λευκωσίας, Πρόεδρο της ΕΕΚΕ – μέσω του Γενικού Διευθυντή του ΥΥ – τον πληροφόρησε – μεταξύ άλλων – ότι δόθηκε κατ' αρχήν έγκριση του ΥΟ για μεταστέγαση των Κεντρικών Γραφείων των ΦΥ στην πολυκατοικία «Δορυφόρος» και, ζήτησε όπως προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για έγκριση του συγκεκριμένου κτηρίου και καθορισμό του ύψους του ενοικίου.

(δ) Σε συνεδρία της ΕΕΚΕ στις 20.12.2000, στην παρουσία του Διευθυντή ΦΥ και εκπροσώπων του Ιδιοκτήτη της πολυκατοικίας «Δορυφόρος», αποφασίστηκε η ενοικίαση στην εν λόγω πολυκατοικία από τις ΦΥ, γραφειακού χώρου συνολικού εμβαδού 900τ.μ. (ολόκληρος ο 3^{ος} και 4^{ος} όροφος) καθώς και αποθηκευτικού χώρου εμβαδού 100τ.μ., έναντι μηνιαίου ενοικίου Λ.Κ. 3,00 ανά τ.μ. (€5,125 ανά τ.μ.) και, Λ.Κ. 1,25 ανά τ.μ. (€2,135 ανά τ.μ.) αντίστοιχα, με τη δέσμευση του Ιδιοκτήτη όπως συμμορφωθεί με συγκεκριμένες απαιτήσεις των ΦΥ, τις οποίες θα έπρεπε να ολοκληρώσει εντός 2 μηνών μετά την παράδοση από τις ΦΥ των σχεδίων διαχωρισμού των γραφείων.

Τέλος, κατά την πιο πάνω συνεδρία, συμφωνήθηκε ότι η περίοδος ενοικίασης θα ήταν για 7 χρόνια, με ενοίκιο αυτό που αναφέρεται πιο πάνω για τα 3 πρώτα χρόνια, ενώ για τις επόμενες 2 διετίες, το ενοίκιο θα ήταν υπό επαναδιαπραγμάτευση.

(ε) Στις 12.1.2001, ο Αν. Διευθυντής Τμήματος Δημοσίων Έργων (ΤΔΕ) με επιστολή του προς τον Διευθυντή ΦΥ αναφέρθηκε, μεταξύ άλλων, στις επιστολές του Διευθυντή ΦΥ με ημερ. 20.12.2000 και 5.1.2001, με τις οποίες του είχε υποβάλει τα σχέδια διαχωρισμού του 3^{ου} και 4^{ου} ορόφου της πολυκατοικίας «Δορυφόρος» σε γραφεία καθώς και, τους αντίστοιχους Πίνακες των εμβαδών των πιο πάνω γραφείων. Σύμφωνα με τους εν λόγω Πίνακες, ο διαχωρισμός του 3^{ου} ορόφου προέβλεπε συνολικό ωφέλιμο γραφειακό χώρο εμβαδού 316,21τ.μ. και του 4^{ου} ορόφου συνολικό ωφέλιμο γραφειακό χώρο εμβαδού 307,50τ.μ.

(στ) Στις 29.3.2001, ο Διευθυντής ΦΥ με επιστολή του προς τον Γενικό Διευθυντή του ΥΟ, μέσω του Γενικού Διευθυντή του ΥΥ, ζήτησε όπως εγκρίνει την ενοικίαση του πιο πάνω γραφειακού χώρου στην πολυκατοικία «Δορυφόρος», σύμφωνα με την εν λόγω απόφαση της ΕΕΚΕ που λήφθηκε στις 20.12.2000.

(ζ) Στις 2.5.2001, ο Διευθυντής ΤΔΕ με επιστολή του προς τον Διευθυντή ΦΥ, τον πληροφόρησε ότι το συνολικό εμβαδό των δύο ορόφων (3^{ος} και 4^{ος}) είναι 880τ.μ. (2 x 440 τ.μ.), ενώ το εμβαδό του αποθηκευτικού χώρου είναι 93,5τ.μ.

(η) Στις 3.5.2001, ο Γενικός Διευθυντής του ΥΟ με επιστολή του προς τον Διευθυντή ΦΥ, τον πληροφόρησε ότι είχε εγκριθεί η ενοικίαση των πιο πάνω χώρων στην πολυκατοικία «Δορυφόρος», σύμφωνα με τους όρους και προϋποθέσεις που τέθηκαν από την ΕΕΚΕ.

(θ) Στις 14.5.2001, υπογράφηκε σύμβαση μεταξύ του Διευθυντή ΦΥ, εκ μέρους του Κράτους και, συγκεκριμένης εταιρείας, ως Ιδιοκτήτριας της πολυκατοικίας «Δορυφόρος», για την ενοικίαση των εν λόγω χώρων (3^{ος} και 4^{ος} όροφος συνολικού εμβαδού γραφειακού χώρου 880τ.μ. και αποθηκευτικού χώρου εμβαδού 93,5τ.μ.) για χρονική περίοδο 7 ετών (από τις 14.5.2001 μέχρι τις 31.5.2008) – με δικαίωμα του ενοικιαστή να παρατείνει την περίοδο ενοικίασης για ακόμα 2 περιόδους των 2 χρόνων η κάθε μια – έναντι συνολικού ετήσιου ενοικίου Λ.Κ. 33.082 (€56.524), που αντιστοιχεί σε Λ.Κ. 31.680 (€54.128) για τον γραφειακό χώρο και Λ.Κ. 1.402,50 (€2.396) για τον αποθηκευτικό χώρο, για τα 3 πρώτα χρόνια, με αύξηση για τις επόμενες 2 διετίες ύψους 8%, κάθε διετία, επί του ενοικίου της προηγούμενης περιόδου.

(ι) Στις 18.5.2001, εκπρόσωπος της πιο πάνω εταιρείας με επιστολή του προς τον Διευθυντή ΦΥ, τον πληροφόρησε ότι ο εν λόγω γραφειακός χώρος (3^{ος} και 4^{ος} όροφος) καθώς και η αποθήκη είχαν πωληθεί σε άλλη εταιρεία και, ζήτησε όπως υπογραφούν δύο νέες ξεχωριστές συμβάσεις ενοικίασης με τον νέο Ιδιοκτήτη, μια για τον 3^ο όροφο και μια για τον 4^ο όροφο μαζί με την αποθήκη, με τους ίδιους ακριβώς όρους όπως προνοούνταν στην αρχική σύμβαση. Οι πιο πάνω νέες συμβάσεις υπογράφηκαν μεταξύ του Διευθυντή ΦΥ, εκ μέρους του Κράτους και της νέας εταιρείας, ως Ιδιοκτήτριας των συγκεκριμένων χώρων, με ημερομηνία την ίδια όπως της αρχικής σύμβασης, δηλαδή 14.5.2001.

(ια) Στις 11.9.2003, ο Διευθυντής ΦΥ με επιστολή του προς τον Γενικό Διευθυντή του ΥΥ, ζήτησε την έγκριση του για ενοικίαση επιπρόσθετου γραφειακού χώρου στον 2^ο όροφο της πολυκατοικίας «Δορυφόρος», εμβαδού 440τ.μ., για κάλυψη των στεγαστικών αναγκών των Κεντρικών Γραφείων των ΦΥ, λόγω – όπως ανέφερε στην επιστολή του – αναμενόμενης αύξησης του προσωπικού των ΦΥ, το οποίο ήταν απαραίτητο για ικανοποίηση του αυξημένου όγκου εργασίας που θα προέκυπτε από την εναρμόνιση των ΦΥ με το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο, μετά την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

(ιβ) Στις 8.10.2003, ο Γενικός Διευθυντής του ΥΥ με επιστολή του προς τον Γενικό Διευθυντή του ΥΟ, τον ενημέρωσε, μεταξύ άλλων, για την ανάγκη ενοικίασης επιπρόσθετου γραφειακού χώρου στην πολυκατοικία «Δορυφόρος», για τους λόγους που αναφέρονταν στην πιο πάνω επιστολή του Διευθυντή ΦΥ ημερ. 11.9.2003 και, ζήτησε την κατ' αρχήν έγκριση του για ενοικίαση στον 2^ο όροφο της εν λόγω πολυκατοικίας, χώρου εμβαδού 440τ.μ.

(ιγ) Στις 20.10.2003, ο Γενικός Διευθυντής του ΥΟ με επιστολή του προς τον Γενικό Διευθυντή του ΥΥ, τον πληροφόρησε ότι δόθηκε η κατ' αρχήν έγκριση του για ενοικίαση του πιο πάνω χώρου, με την προϋπόθεση ότι θα υποβληθεί αναλυτική κατάσταση των επιπρόσθετων στεγαστικών αναγκών των Κεντρικών Γραφείων των ΦΥ.

(ιδ) Στις 18.11.2003, ο Διευθυντής ΦΥ με επιστολή του προς τον Πρόεδρο της ΕΕΚΕ, μέσω του Γενικού Διευθυντή του ΥΥ, του ζήτησε όπως προβεί στις δέουσες ενέργειες για έγκριση της ενοικίασης από τις ΦΥ του επιπρόσθετου χώρου και τον καθορισμό του ύψους του ενοικίου.

(ιε) Στις 9.12.2003, η ΕΕΚΕ σε συνεδρία της, στην παρουσία του Διευθυντή ΦΥ και εκπροσώπων του Ιδιοκτήτη, εξέτασε το θέμα της ενοικίασης από τις ΦΥ χώρου εμβαδού 440τ.μ. (2^{ος} όροφος) της πολυκατοικίας «Δορυφόρος». Σύμφωνα με τα πρακτικά της εν λόγω συνεδρίας, οι εκπρόσωποι του Ιδιοκτήτη ζήτησαν μηνιαίο ενοίκιο Λ.Κ. 4,40 ανά τ.μ. (€7,52 ανά τ.μ.), ενώ η ΕΕΚΕ εισηγήθηκε μηνιαίο ενοίκιο Λ.Κ. 3,50 ανά τ.μ. (€5,98 ανά τ.μ.).

(ιστ) Στις 13.1.2004 η ΕΕΚΕ, σε νέα συνεδρία της, στην παρουσία του Διευθυντή ΦΥ και εκπροσώπου του Ιδιοκτήτη, επανεξέτασε το πιο πάνω θέμα και αποφάσισε, με τη σύμφωνη γνώμη του Ιδιοκτήτη, την ενοικίαση από τις ΦΥ του εν λόγω χώρου, έναντι μηνιαίου ενοικίου Λ.Κ. 3,50 ανά τ.μ. (€5,98 ανά τ.μ.) για περίοδο 7 ετών. Αποφάσισε επίσης όπως, μετά τα πρώτα 3 χρόνια, το ενοίκιο να αυξάνεται κατά 8% ανά διετία.

(ιζ) Στις 21.1.2004, ο Διευθυντής ΦΥ με επιστολή του προς τον Γενικό Διευθυντή του ΥΟ – μέσω του Γενικού Διευθυντή του ΥΥ – απέστειλε αναλυτική κατάσταση των επιπρόσθετων στεγαστικών αναγκών των Κεντρικών Γραφείων των ΦΥ, αναφέροντας τα ακόλουθα (οι υπογραμμίσεις δικές μας):

«Σήμερα τα Κεντρικά Γραφεία των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών καταλαμβάνουν 450τ.μ. ωφέλιμου γραφειακού χώρου. Ενόψει της ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση κρίνεται αναγκαίο όπως το Τμήμα Φαρμακορύθμισης που έχει την ευθύνη για την εφαρμογή του Κοινοτικού Κεκτημένου, ενισχυθεί με επιπλέον Φαρμακοποιοούς, Τεχνικούς Φαρμακείου και γραμματειακό προσωπικό, γεγονός που θα αυξήσει τις ανάγκες σε ωφέλιμο γραφειακό χώρο στα 680τ.μ. Ο συνολικός ωφέλιμος χώρος που απαιτείται για το προσωπικό που θα αυξηθεί στα 52 άτομα φαίνεται αναλυτικά στον πίνακα που επισυνάπτεται. Επιπλέον, οι Φαρμακευτικές Υπηρεσίες στους προϋπολογισμούς για το 2004 περιέλαβαν την ανάγκη για ενίσχυση του εν λόγω Τμήματος με 18 Φαρμακοποιοούς και 11 Τεχνικούς Φαρμακείου προκειμένου να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την εφαρμογή της εναρμονισμένης νομοθεσίας.

Ως εκ τούτου, η ενοικίαση του 2^{ου} ορόφου στο κτήριο που στεγάζονται σήμερα οι Φαρμακευτικές Υπηρεσίες (3^{ος} και 4^{ος} όροφος) κρίνεται αναγκαία εφόσον θα αυξήσει τον ωφέλιμο γραφειακό χώρο στα 675τ.μ. περίπου».

(ιη) Στις 30.1.2004, ο Διευθυντής ΦΥ με νέα επιστολή του προς τον Γενικό Διευθυντή του ΥΟ – μέσω του Γενικού Διευθυντή του ΥΥ – επισύναψε τα πρακτικά της πιο πάνω απόφασης της ΕΕΚΕ ημερ. 13.1.2004 και, ζήτησε όπως δοθεί η τελική έγκριση για την ενοικίαση του 2^{ου} ορόφου της πολυκατοικίας «Δορυφόρος».

(ιθ) Στις 10.2.2004, ο Γενικός Διευθυντής του ΥΟ με απαντητική επιστολή του προς τον Διευθυντή των ΦΥ, τον πληροφόρησε ότι εγκρίθηκε η ενοικίαση του πρόσθετου ορόφου (2^{ος} όροφος), σύμφωνα με την εισήγηση της ΕΕΚΕ, σημειώνοντας ότι «Για τον πρόσθετο όροφο θα ισχύουν οι όροι του υφιστάμενου συμβολαίου που προνοούν μηνιαίο ενοίκιο ύψους Λ.Κ. 3,50 ανά τ.μ. (€5,98 ανά τ.μ.)».

(κ) Στις 10.2.2004, υπογράφηκε σύμβαση ενοικίασης μεταξύ του Διευθυντή ΦΥ εκ μέρους του Κράτους και, της Ιδιοκτήτριας εταιρείας της πολυκατοικίας «Δορυφόρος», για την ενοικίαση του 2^{ου} ορόφου, συνολικού εμβαδού 450τ.μ., για χρονική περίοδο 7 ετών (από τις 10.2.2004 μέχρι τις 28.2.2011), με δικαίωμα του ενοικιαστή να παρατείνει τη περίοδο ενοικίασης για ακόμα 2 περιόδους των 2 χρόνων η κάθε μια, έναντι μηνιαίου ενοικίου Λ.Κ. 3.50 ανά τ.μ. (€5,98 ανά τ.μ.), δηλαδή ετήσιου ενοικίου Λ.Κ. 18.900 (€32.292) για τα 3 πρώτα χρόνια, το οποίο θα αυξάνεται κατά 8%, κάθε επόμενη διετία, επί του ενοικίου της προηγούμενης περιόδου.

(κα) Μετά την πάροδο των 7 χρόνων από την υπογραφή της συμφωνίας για την ενοικίαση του 3^{ου} και 4^{ου} ορόφου, η ΕΕΚΕ σε συνεδρία της στις 17.3.2009, αποφάσισε να εισηγηθεί στον Ιδιοκτήτη, μετά από εξέταση αιτήματος του που υποβλήθηκε τον Νοέμβριο 2008 για επαναδιαπραγμάτευση του ενοικίου, την αύξηση του ενοικίου για τον 3^ο όροφο κατά 14% και για τον 4^ο όροφο και τον αποθηκευτικό χώρο κατά 10% από την 1.6.2008 μέχρι την 1.6.2010. Η εν λόγω εισήγηση έγινε αποδεκτή από τον Ιδιοκτήτη στις 23.3.2009.

Κατά την πιο πάνω συνεδρία, πέραν της αναθεώρησης του ενοικίου, έγινε αναφορά και στην κακή κατάσταση του κτηρίου, το οποίο παρουσίαζε σοβαρές ζημιές (ρηγματώσεις στην τοιχοποιία, πτώση σοβάδων κ.ά.), για τις οποίες ζητήθηκε από τον Ιδιοκτήτη όπως λάβει διορθωτικά μέτρα.

(κβ) Στις 31.8.2012, τερματίστηκαν οι πιο πάνω συμβάσεις ενοικίασης του 3^{ου} και 4^{ου} ορόφου της πολυκατοικίας «Δορυφόρος», και στις 15.9.2012, τερματίστηκε και η σύμβαση ενοικίασης του 2^{ου} ορόφου της εν λόγω πολυκατοικίας.

3. Ενόψει των πιο πάνω, η Υπηρεσία μας παρατήρησε τα ακόλουθα:

(α) Οι ΦΥ με τις ενέργειες τους έχουν παραβιάσει τις αρχές της χρηστής διοίκησης, ίσης μεταχείρισης και διαφάνειας όσον αφορά τη διαδικασία που ακολούθησαν για ενοικίαση του γραφειακού και αποθηκευτικού χώρου στην πολυκατοικία «Δορυφόρος» για τη στέγαση των Κεντρικών Γραφείων των ΦΥ. Η επιλογή της εν λόγω πολυκατοικίας έγινε χωρίς προηγουμένως τη δημοσίευση Πρόσκλησης Δήλωσης Ενδιαφέροντος (ΠΔΕ) και τον καθορισμό των απαιτήσεων των ΦΥ ή/και κατάλληλων κριτηρίων επιλογής, όπως η τοποθεσία του κτηρίου, το απαιτούμενο εμβαδό γραφειακών χώρων, ο αριθμός των χώρων στάθμευσης, η περίοδος ενοικίασης, το δικαίωμα του ενοικιαστή για παράταση της περιόδου ενοικίασης, η εξασφάλιση Αδειών/Πιστοποιητικού Έγκρισης κ.ά.. Μόνο μέσα από μια τέτοια ανοικτή διαδικασία θα ήταν δυνατή η συμμετοχή όλων των πιθανών ενδιαφερομένων οικονομικών φορέων, προς όφελος του δημοσίου. Σημειώνουμε ότι την περίοδο εκείνη ενδεχομένως να μην υπήρχε επίσημα θεσμοθετημένη μια τέτοια ανοικτή διαδικασία για την ενοικίαση κτηρίων, ανέκαθεν όμως αποτελούσε ορθή πρακτική η

αναζήτηση της βέλτιστης επιλογής μέσω της επαρκούς έρευνας της αγοράς, δηλαδή της προκήρυξης πρόσκλησης για εκδήλωση ενδιαφέροντος.

Όπως ανέφερε στην επιστολή της η Αν. Διευθύντρια ΦΥ προς τον Γενικό Διευθυντή του ΥΥ με ημερ. 17.11.2000 και, επανέλαβε στη δική του επιστολή προς τον Γενικό Διευθυντή του ΥΟ ο Γενικός Διευθυντής του ΥΥ με ημερ. 20.11.2000, η επιλογή της συγκεκριμένης πολυκατοικίας έγινε από κλιμάκιο του ΥΥ, με μοναδικό κριτήριο την κοντινή απόσταση της πολυκατοικίας από την τοποθεσία που βρισκόταν τότε το ΥΥ.

Ανεξάρτητα των πιο πάνω, από τη μελέτη των σχετικών φακέλων, τόσο στις ΦΥ όσο και στο ΥΥ, δεν έχει εντοπιστεί οποιαδήποτε γραπτή αναφορά/έκθεση σχετικά με τη διαδικασία που ακολουθήθηκε για την επιλογή της συγκεκριμένης πολυκατοικίας, στην οποία να αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα άτομα του κλιμακίου που έλαβαν μέρος στην επιλογή, την ημερομηνία που έγινε – αν έγινε – επιτόπιος έλεγχος στην πολυκατοικία, ποια άλλα κτήρια είχε επισκεφθεί το κλιμάκιο και, στην περίπτωση αυτή, κατά πόσο αξιολογήθηκαν αυτά και με ποια κριτήρια.

(β) Ο Γενικός Διευθυντής του ΥΥ με την επιστολή του προς τον Γενικό Διευθυντή του ΥΟ ημερ. 20.11.2000, είχε ζητήσει την κατ' αρχήν έγκριση του για ενοικίαση του εν λόγω γραφειακού και αποθηκευτικού χώρου στην πολυκατοικία «Δορυφόρος», έτσι ώστε να προωθήσει το θέμα στην ΕΕΚΕ για εξέταση.

Στις 11.12.2000, ο Διευθυντής των ΦΥ, με επιστολή του προς τον Έπαρχο Λευκωσίας, Πρόεδρο της ΕΕΚΕ, τον πληροφόρησε ότι είχε δοθεί η πιο πάνω κατ' αρχήν έγκριση του ΥΟ, την οποία ωστόσο δεν έχουμε εντοπίσει στους σχετικούς φακέλους κατά τη διεξαγωγή του ελέγχου.

(γ) Σε συνεδρία της ΕΕΚΕ στις 20.12.2000, αποφασίστηκε η ενοικίαση του 3^{ου} και 4^{ου} ορόφου και του αποθηκευτικού χώρου εμβαδού και συμφωνήθηκε μηνιαίο ενοίκιο Λ.Κ. 3,00 ανά τ.μ. (€5,125 ανά τ.μ.) για τους δύο ορόφους και, Λ.Κ. 1,25 ανά τ.μ. (€2,135 ανά τ.μ.) για τον αποθηκευτικό χώρο, ενοίκιο το οποίο θα ίσχυε για τα 3 πρώτα χρόνια, ενώ για τις επόμενες 2 διετίες, το ενοίκιο θα ήταν υπό επαναδιαπραγμάτευση. Ωστόσο, στη συμφωνία που υπογράφηκε στις 14.5.2001 περιλήφθηκε πρόνοια για αύξηση ίση με 8% κάθε διετία, επί του ενοικίου της προηγούμενης περιόδου. Δεν έχουμε εντοπίσει έγκριση της ΕΕΚΕ για τη διαφοροποίηση αυτή και συνεπώς αυτή ενδεχομένως να έγινε καθ' υπέρβαση εξουσίας

(δ) Όπως αναφέρεται πιο πάνω, αμέσως μετά την υπογραφή της σύμβασης ενοικίασης στις 14.5.2001 με την ιδιοκτήτρια εταιρεία της πολυκατοικίας «Δορυφόρος», η εν λόγω εταιρεία με επιστολή της ημερ. 18.5.2001, πληροφόρησε τον Διευθυντή των ΦΥ ότι ο ενοικιαζόμενος γραφειακός χώρος (3^{ος} και 4^{ος}) καθώς και η αποθήκη, είχαν πωληθεί στη νέα εταιρεία. Ωστόσο, σε μεταγενέστερη επιστολή της συγκεκριμένης εταιρείας ημερομηνίας 6.7.2001 ο Διευθυντής των ΦΥ ενημερώθηκε ότι η νέα εταιρεία ήταν ιδιοκτήτης των πιο πάνω γραφειακών χώρων καθώς και της αποθήκης από τις 30.4.2001.

Η Υπηρεσία μας διερεύνησε περαιτέρω το θέμα αυτό και διαπίστωσε ότι τα πωλητήρια έγγραφα του 3^{ου} και 4^{ου} ορόφου έχουν ημερομηνία 11.6.2001 και κατατέθηκαν στο Κτηματολόγιο στις 29.6.2001, ενώ η μεταβίβαση και ο διαχωρισμός έγινε το 2013.

Όλες οι πιο πάνω ημερομηνίες και παραστάσεις είναι αντιφατικές και αντικρουόμενες και προφανώς κάποιες εξ αυτών είναι ψευδείς.

Ο Διευθυντής των ΦΥ υπέγραψε νέες συμβάσεις ενοικίασης – με τους ίδιους όρους αλλά ξεχωριστές συμβάσεις για κάθε όροφο – με τον νέο Ιδιοκτήτη, χωρίς προηγουμένως να παραπέμψει το εν λόγω θέμα στην ΕΕΚΕ για εξέταση/έγκριση και στη συνέχεια στο ΥΟ για τελική έγκριση. Επίσης, ως ημερομηνία υπογραφής των νέων συμβάσεων καταγράφηκε η

14^η Μαΐου 2001, δηλαδή ημερομηνία προγενέστερη της πραγματικής. Η Υπηρεσία μας δεν έχει στοιχεία τότε στην πραγματικότητα έγινε η υπογραφή των δύο νέων συμβάσεων. Από τα πιο πάνω συμπεραίνεται ότι έγινε καταγραφή ψευδούς ημερομηνίας υπογραφής των συμβάσεων.

(ε) Όπως αναφέρεται πιο πάνω, στις 20.10.2003, ο Γενικός Διευθυντής του ΥΟ ενέκρινε κατ' αρχήν την ενοικίαση του επιπρόσθετου γραφειακού χώρου στον 2^ο όροφο της πολυκατοικίας «Δορυφόρος», με την προϋπόθεση ότι θα υποβληθεί από το ΥΥ αναλυτική κατάσταση των επιπρόσθετων στεγαστικών αναγκών των Κεντρικών Γραφείων των ΦΥ.

Στην απαντητική επιστολή του Διευθυντή ΦΥ ημερ. 21.1.2004, αναφέρεται – μεταξύ άλλων – ότι τα Κεντρικά Γραφεία των ΦΥ καταλάμβαναν ωφέλιμο γραφειακό χώρο εμβαδού 450τ.μ. και με την προβλεπόμενη αύξηση του προσωπικού, η ανάγκη σε ωφέλιμο γραφειακό χώρο θα αυξανόταν σε 680τ.μ.

Ωστόσο, ο συνολικός χώρος που ενοικιάστηκε σύμφωνα με τις συμβάσεις ενοικίασης ήταν 1.330τ.μ. (440τ.μ. + 440τ.μ. + 450τ.μ.) και, λαμβάνοντας υπόψη ότι το συνολικό ωφέλιμο εμβαδό του 3^{ου} και 4^{ου} ορόφου ήταν 623,71τ.μ. (316,21τ.μ. + 307,50τ.μ.), δεν τεκμηριώνεται η άμεση ανάγκη για ενοικίαση του επιπλέον ορόφου (2^{ου} ορόφου) – ο οποίος είχε ωφέλιμο γραφειακό χώρο εμβαδού περίπου 339τ.μ. – με βάση τις ανάγκες σε ωφέλιμο γραφειακό χώρο που υπολόγισε ο Διευθυντής ΦΥ, δηλ. τα 680 τ.μ., όσο ήταν περίπου το εμβαδό του 3^{ου} και 4^{ου} ορόφου (623,71τ.μ.).

(στ) Στην έγκριση που δόθηκε από τον Γενικό Διευθυντή του ΥΟ με την επιστολή του προς τον Διευθυντή ΦΥ ημερ. 10.2.2004, για ενοικίαση του 2^{ου} ορόφου, αναφέρεται ότι «Για τον πρόσθετο όροφο θα ισχύουν οι όροι του υφιστάμενου συμβολαίου που προνοούν μηνιαίο ενοίκιο Λ.Κ. 3.50 ανά τ.μ. (€5.98 ανά τ.μ.)». Ωστόσο το ενοίκιο που προνοούσε η υφιστάμενη σύμβαση ενοικίασης για τον 3^ο και 4^ο όροφο ήταν Λ.Κ. 3.00 ανά τ.μ. (€5.125 ανά τ.μ.) και όχι Λ.Κ. 3.50 ανά τ.μ. (€5.98 ανά τ.μ.). Ακόμη και να ληφθεί υπόψη η αύξηση 8% λόγω της παρόδου της πρώτης τριετίας από την υπογραφή της πρώτης σύμβασης, το ύψος του ενοικίου ήταν Λ.Κ. 3.24 ανά τ.μ. (€5.54 ανά τ.μ.)

(ζ) Μετά την πάροδο των 7 χρόνων από την υπογραφή της συμφωνίας για την ενοικίαση του 3^{ου} και 4^{ου} ορόφου, η ΕΕΚΕ σε συνεδρία της στις 17.3.2009, αποφάσισε να εισηγηθεί στον Ιδιοκτήτη, μετά από εξέταση αιτήματος του που υποβλήθηκε τον Νοέμβριο 2008 για επαναδιαπραγμάτευση του ενοικίου, την αύξηση του ενοικίου για τον 3^ο όροφο κατά 14% και για τον 4^ο όροφο και τον αποθηκευτικό χώρο κατά 10% από την 1.6.2008 μέχρι την 1.6.2010. Η εν λόγω εισήγηση έγινε αποδεκτή από τον Ιδιοκτήτη στις 23.3.2009.

Κατά την πιο πάνω συνεδρία, πέραν της αναθεώρησης του ενοικίου, έγινε αναφορά και στην κακή κατάσταση του κτηρίου, το οποίο παρουσίαζε σοβαρές ζημιές (ρηγματώσεις στην τοιχοποιία, πτώση σοβάδων κ.ά.), για τις οποίες ζητήθηκε από τον Ιδιοκτήτη όπως λάβει διορθωτικά μέτρα.

Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι ήδη επρόκειτο για κτήριο ηλικίας 8 ετών, τα προβλήματα ποιότητας που παρουσίαζε το κτήριο, και το γεγονός ότι την εποχή εκείνη άρχιζε η σοβαρή μείωση των τρεχουσών τιμών των ενοικίων λόγω της οικονομικής έγκρισης, θεωρούμε αδικαιολόγητες τις αυξήσεις που συμφωνήθηκαν.

(η) Δεν υπάρχει από την ΕΕΚΕ και το ΥΟ έγκριση για επέκταση της περιόδου ενοικίασης, για το γραφειακό χώρο του 3^{ου} και 4^{ου} ορόφου από τις 31.5.2012 που έληξε η 2^η περίοδος παράτασης της σύμβασης, μέχρι τις 31.8.2012 που αυτή τερματίστηκε.

(θ) Η έγκριση για ενοικίαση του 2^{ου} ορόφου από την ΕΕΚΕ αφορούσε γραφειακό χώρο εμβαδού 440τ.μ. Στη σύμβαση ενοικίασης περιλήφθηκε εμβαδό 450τ.μ., που αύξανε και το ύψος του ενοικίου, εφόσον αυτό υπολογιζόταν με βάση το εμβαδόν.

(ι) Συνοψίζοντας, παρατηρούμε ότι η όλη διαδικασία που ακολουθήθηκε για τη στέγαση των Κεντρικών Γραφείων των ΦΥ στην πολυκατοικία «Δορυφόρος», δεν συνάδει με τις προβλεπόμενες διαδικασίες που ακολουθούνται από το δημόσιο για ενοικίαση κτηρίων για κάλυψη των στεγαστικών αναγκών του, ούτε και με τις διαδικασίες που εύλογα θα αναμενόταν να ακολουθηθούν εκεί που δεν υπήρχαν θεσμοθετημένες διαδικασίες, και δεν διασφάλισε το δημόσιο συμφέρον.

4. Όσον αφορά το θέμα της αγοράς καταστήματος στην πολυκατοικία «Δορυφόρος» από τον Διευθυντή ΦΥ, κατόπιν διερεύνησης του θέματος, διαπιστώθηκαν τα ακόλουθα:

(α) Το συγκεκριμένο κατάστημα το αγόρασε αρχικά, σύμφωνα με το Πωλητήριο Έγγραφο ημερ. 10.1.2001, συγκεκριμένη εταιρεία – ιδιοκτησίας της συζύγου του Διευθυντή ΦΥ – από την ιδιοκτήτρια εταιρεία της πολυκατοικίας «Δορυφόρος», έναντι του ποσού των Λ.Κ. 190.000 (€324.634).

(β) Ο Διευθυντής ΦΥ, μετά την έναρξη της διαδικασίας ετοιμασίας της παρούσας επιστολής, μας πληροφόρησε ότι η συγκεκριμένη αγορά ακυρώθηκε λόγω οικονομικών δυσκολιών της πιο πάνω εταιρείας, η οποία τελικά διαλύθηκε το 2014, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας εκκαθάρισης.

(γ) Το 2003, το εν λόγω κατάστημα αγοράστηκε, σύμφωνα με το Πωλητήριο Έγγραφο ημερ. 18.5.2003, από τον Διευθυντή ΦΥ και την πεθερά του, εξ ημισείας, από την πιο πάνω ιδιοκτήτρια εταιρεία της πολυκατοικίας «Δορυφόρος», έναντι του ίδιου ποσού Λ.Κ. 190.000 (€324.634). Η μεταβίβαση του καταστήματος έγινε στις 30.6.2003.

(δ) Στις 27.3.2006, ο Διευθυντής ΦΥ δώρισε το μερίδιο του στο εν λόγω κατάστημα (½ μερίδιο) στη σύζυγο του, η οποία ακολούθως το δώρισε στις 5.4.2006, στη μητέρα της. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, η αγοραία αξία ολόκληρου του καταστήματος με τιμές 10.1.2013, είναι €562.000.

(ε) Την περίοδο (τέλος του 2000, αρχές του 2001) που γινόταν η πρώτη αγορά του καταστήματος στην πολυκατοικία «Δορυφόρος» από την ιδιοκτήτρια εταιρεία ο Διευθυντής ΦΥ ενεργούσε εκ μέρους του Κράτους ως Διευθυντής ΦΥ για την ενοικίαση του 3^{ου} και 4^{ου} ορόφου του ίδιου κτηρίου από την ίδια εταιρεία, και μετέπειτα (μέσα του 2003) όταν έγινε η δεύτερη αγορά του καταστήματος (μετά την ακύρωση της πρώτης), ο Διευθυντής ΦΥ ενεργούσε για την ενοικίαση και του 2^{ου} ορόφου στο ίδιο κτήριο.

5. Στις 4.1.2018, με επιστολή μας προς την Γενική Διευθύντρια του ΥΥ και την Αν. Διευθύντρια των ΦΥ, υποβάλαμε έκθεση με τα πορίσματα της Υπηρεσίας μας όπως αυτά προέκυψαν από τη διερεύνηση του θέματος και, ζητήσαμε όπως έχουμε τις απόψεις τους καθώς και, τις απόψεις του Διευθυντή ΦΥ όσον αφορά το πιο πάνω θέμα της αγοράς του καταστήματος.

6. Στις 30.1.2018, η Γενική Διευθύντρια του ΥΥ με απαντητική επιστολή της, αναφέρθηκε στην εν λόγω έκθεση μας επισυνάπτοντας σχετική επιστολή της Αν. Διευθύντριας ΦΥ προς την ίδια με ημερ. 24.1.2018, στην οποία η Αν. Διευθύντρια ΦΥ καταγράφει τις απόψεις της επί του συγκεκριμένου θέματος.

Η Γενική Διευθύντρια του ΥΥ με την πιο πάνω επιστολή της μας πληροφόρησε ότι συμφωνεί με το περιεχόμενο της επιστολής της Αν. Διευθύντριας ΦΥ, αναφέροντας ότι όπως διαφαίνεται, η διαδικασία που ακολουθήθηκε για τη μεταστέγαση των Κεντρικών Γραφείων των ΦΥ στο κτήριο «Δορυφόρος» δεν συνάδει με τις προβλεπόμενες διαδικασίες που ακολουθούνται από το δημόσιο για ενοικίαση κτηρίων για κάλυψη των στεγαστικών αναγκών τους, αφού η επιλογή του συγκεκριμένου κτηρίου έγινε χωρίς προηγουμένως τη δημοσίευση ΠΔΕ και τον καθορισμό των απαιτήσεων των ΦΥ καθώς και, των κατάλληλων κριτηρίων επιλογής.

7. Η Αν. Διευθύντρια ΦΥ με την πιο πάνω επιστολή της ημερ. 24.1.2018 προς την Γενική Διευθύντρια του ΥΥ, επιβεβαίωσε τα πορίσματα της έρευνας μας.

8. Στις 8.2.2018, ο Διευθυντής ΦΥ με επιστολή του προς την Υπηρεσία μας, υπέβαλε τις θέσεις του αναφορικά με τα πορίσματα της έκθεσης μας καθώς και για το θέμα της αγοράς του καταστήματος για το οποίο είχαμε ζητήσει τις απόψεις του με την επιστολή μας ημερ. 4.1.2018. Επίσης, μας διαβεβαίωσε ότι όλες οι ενέργειες τόσο του ιδίου ως Διευθυντή ΦΥ, όσο και του προσωπικού των ΦΥ έχουν πάντοτε ως γνώμονα την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος.

Σύσταση: Στο άρθρο 60(2) του περί Δημοσίας Υπηρεσίας Νόμου καθορίζεται ότι κάθε δημόσιος υπάλληλος οφείλει να μην αναλαμβάνει, είτε ατομικώς είτε ως μέλος συλλογικού οργάνου, την επίλυση ζητήματος και να μη συμπράττει στην έκδοση πράξεων, αν ο ίδιος ή πρόσωπο με το οποίο έχει ιδιάζουσα σχέση ή συγγενής του εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι και του τέταρτου βαθμού έχει πρόδηλο συμφέρον.